

HIV ve FIRSATÇI ENFEKSİYONLAR

SANTRAL SİNİR SİSTEMİ ENFEKSİYONLARI

Dr. Serra Özel

Ekmud İstanbul günleri Şubat 2025

EACS
European
AIDS
Clinical
Society

12 GUIDELINES

Version 12.0
October 2023

English

Guidelines for the Prevention and Treatment of Opportunistic Infections in HIV-Infected Adults and Adolescents

Recommendations from the Centers for Disease Control and Prevention,
the National Institutes of Health, and the HIV Medicine Association
of the Infectious Diseases Society of America

How to Cite the Adult and Adolescent Opportunistic Infection Guidelines

Panel on Opportunistic Infections in HIV-Infected Adults and Adolescents. Guidelines for the prevention and treatment of opportunistic infections in HIV-infected adults and adolescents: recommendations from the Centers for Disease Control and Prevention, the National Institutes of Health, and the HIV Medicine Association of the Infectious Diseases Society of America. Available at <https://aidsinfo.nih.gov/content/topic-summaries.aspx#topofpage>. Accessed [insert date]. [Include page numbers, table number, etc. if applicable].

It is emphasized that concepts relevant to HIV management evolve rapidly. The Panel has a mechanism to update recommendations on a regular basis, and the most recent information is available on the AIDSinfo website (<https://aidsinfo.nih.gov>).

Access AIDSinfo
multiple sites

HIV/AIDS
JAMU TAKUM VE JAMATI
EL KITABI

OLGU

- 55 yaş erkek hasta
- Bekar
- ESE
- Çalışmıyor
- Özgeçmiş: Bilinen kronik hastalık yok

Nonkoopere, nonoryante, ajite
Anlamsız konuşma
Sol tarafta güç kaybı

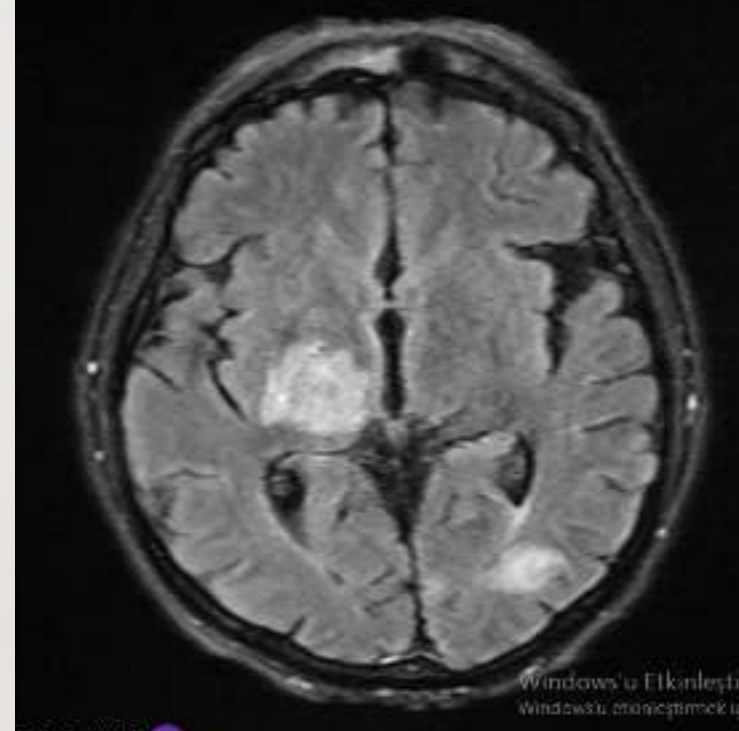
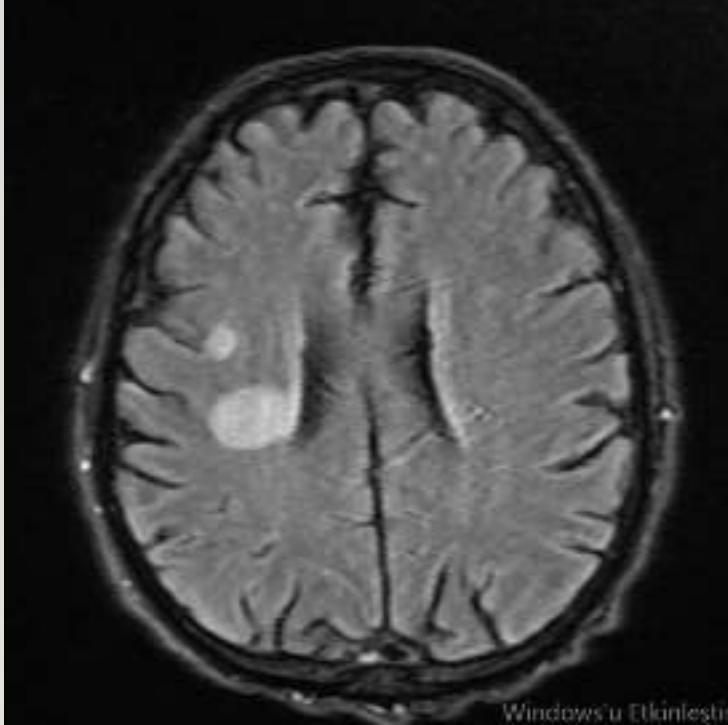
Yeni başlayan sol ekstremitede
güçsüzlük

Anti-HIV reaktif

Sağ serebral hemisfer , sağ parietalde periventriküler derin beyaz cevhere ve bazal ganglionlar düzeyine uzanan, solda ise oksipitalde subkortikal ve kortikal alanda, **hiperintens nonspesifik gliozis** alanları mevcut olup T1 A sekanslarda **hipo-izointens** izlenmiştir.

Yer yer silik tarzda **diffüzyon kısıtlaması gösteren** odaklar izlenmiştir.

Belirgin **kontrastlanma izlenmedi, belirgin geniş ödem-gliozis**

- HbS Ag: negatif
- Anti Hbc IgG: negatif
- Anti Hbs: negatif
- Anti HCV: negatif
- Anti HAV IgM ve IgG: negatif
- VDRL- TPHA: pozitif

RPR: negatif
Anti CMV IgM: negatif
Anti CMV IgG: pozitif
Anti toxoplazma IgM: negatif
Anti toxoplazma IgG: pozitif
VZV IgG: pozitif

LP

Hücre sayımı: 4/mm³, %87 lenfosit

BOS protein: 1,8 mg/L (0,5)

BOS glukoz: 34mg/dL (eş zamanlı kan glukozu: 83)

Gram boyama: bakteri lökosit görülmedi

HSV PCR neg, BOS mantar kültürü üreme yok,

menenjit paneli, neg, BOSVDRL (-) ve patoloji

malignite yok

WBC	8720/uL
NEU %	%89
LYM	540
HGB	11,7 g/dL
PLT	411.000 /uL
CRP	21 mg/L
AST	33 U/L
ALT	11 U/L
KREA	0.63 mg/dL

HIV PCR → 47.229.948 IU/ml
CD4 → 16 , CD4 %: 4.8

Toxo IgG pozitif + cranial
yer kaplayan lezyon

Toxoplazma ensefaliti

Tmp/smx 6 hafta → Lezyonlarda gerileme ve klinik yanıt → sekonder profilaksi

HİB'LERDE MSS ENFEKSİYONLARINA YAKLAŞIM

Herniasyonu deęerlendir (FM, MR, BT)

Herniasyon
yok

LP güvenle ve erken yapılabilir
mi? (48 saat içinde)

Evet

Hayır

LP yap

- Hc sayımı, protein, glukoz
- Bakteriyel ve fungal gram boyama kx
- Sitoloji, flow sitometri
- Kriptokok antijen
- T. gondii* PCR
- JC virüs PCR
- EBV PCR
- TB risk faktörü varsa ARB, NAAT, kx

Tedavi et

Herniasyon var

Steroid
Dekompresyon
cerrahi
Beyin bx

Eř zamanlı
HIV RNA, CD4
Sifiliz seroloji
Serum kriptokok antijeni
Tokso plazma serolojisi

LP yapılamamış veya
Lp sonucu tanıya ulaşılamamış
veya
Herniasyon olan hastalarda

Toksoplazma ensefaliti için yüksek şüphe; aşağıdakiler;

- Semptomların başlangıcından önceki 12 hafta boyunca toksoplazmoza karşı profilaksi almamak
- Radyoloji Toksoplazma uyumlu (multipl ring benzeri lezyonlar vs)

Yoksa
beyin bx

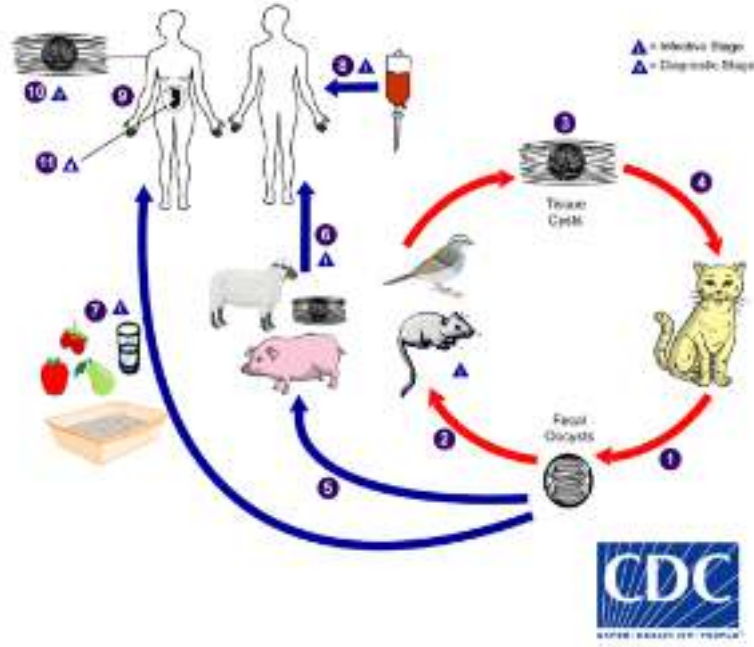
Varsa
Toksoplazma
ensefaliti ampirik
tedavi

2 hf içinde yanıt (+)
Tedaviye devam

2 hf içinde klinik
yanıt (-)
Beyin bx

TOKSOPLAZMA ENSEFALİTİ

Life Cycle

- Etken protozoon *Toxoplasma gondii*.
- Çoğunlukla dokulardaki latent toxoplazma **kistlerinin reaktivasyonu**
- Nadiren akut enfeksiyon
- CD4 T lenfosit < 50 hücre/mm³; yüksek riskli!!!

Dwinata, I. Made, et al. "Risk factors of cerebral toxoplasmosis in HIV patients: a systematic review." Rom J Neurol 20.3 (2021): 305-310.

TOKSOPLAZMA ENSEFALİTİ

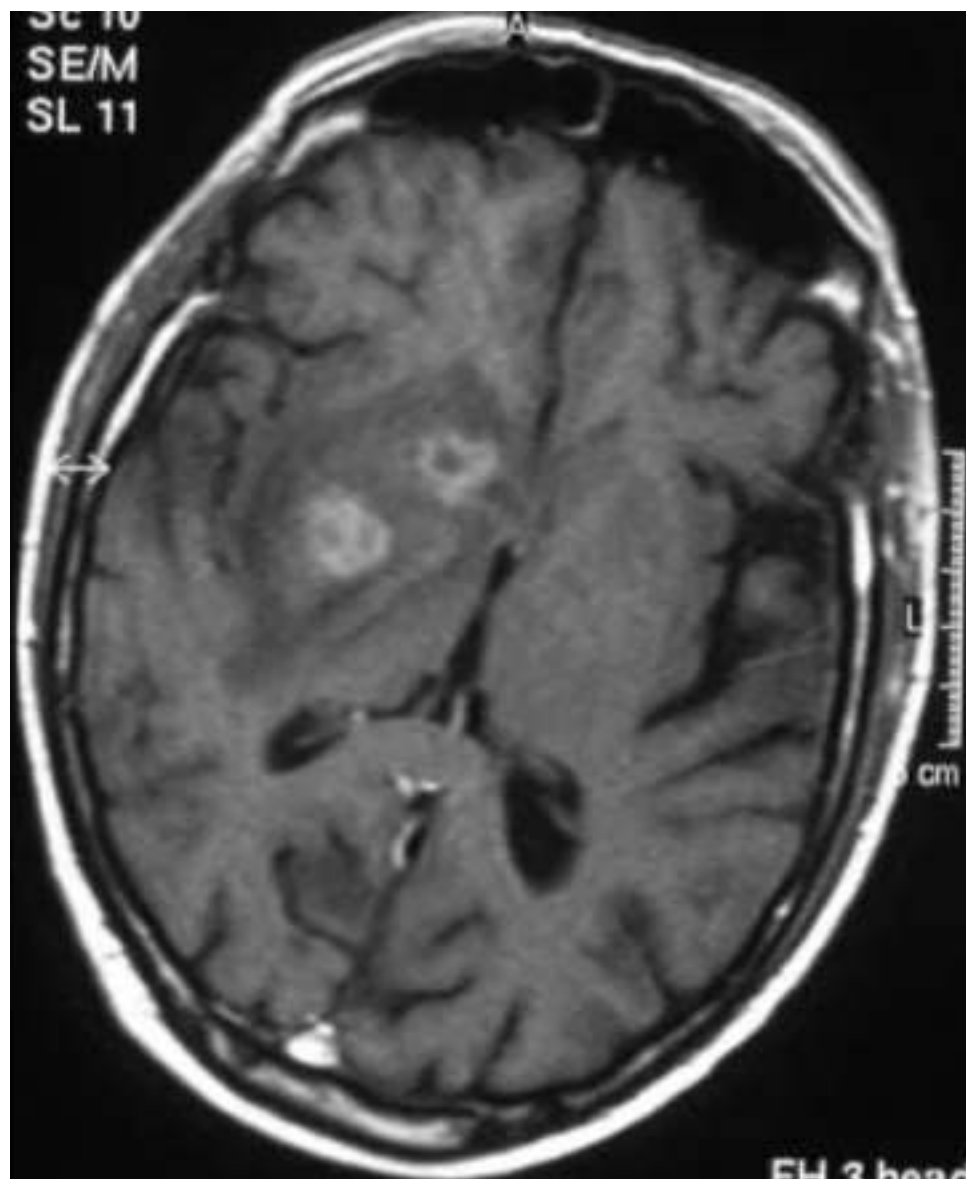
- Ateş ve baş ağrısı kliniğinde şüphelenilmeli
- AIDS, en sık klinik → **ensefalit;**
  - ✓ *Luft BJ. Lancet. Apr 9 1983;1(8328):781-784.*
- Non spesifik baş ağrısı, psikiyatrik bozukluk, nöbet ile başvuru olabilir
- FM fokal nörolojik anormallikler
- Tedavi edilmeyen olgularda nöbet, stupor, koma sonrasında ölüm

RADYOLOJİ → MR/BT

- Kortekste **gri** cevherde ya da bazal gangliyonlarda **kontrast tutan çok sayıda halka lezyon** tipik
  - Lezyon olmaksızın difüz ensefalit bulgusu veya tek lezyon görülebilir
- **MR daha duyarlı**

Tanı

- Klinik + Radyolojide tek/çok kitle lezyon + Dokuda MO tespiti (beyin bx) veya BOS Toxo PCR (+)

BOS
Toxo-PCR
negatifliđi tanıdan
uzaklaştırmaz !!

- Toxoplazma IgM antikor genellikle neg
- **Anti-toxoplazma IgG negatifliği tanıdan uzaklaştıırır**
(kesin dışlamaz)

Tedaviden Tanıya

• Klinik şüphe yüksek

(Çok sayıda kontrast tutan tipik lezyon + toxo IgG pozitif)

• Tedaviyi başla

• Bir hafta içinde klinik yanıt yok

• Beyin bx

TOKSOPLAZMA ENSEFALİTİ TEDAVİ

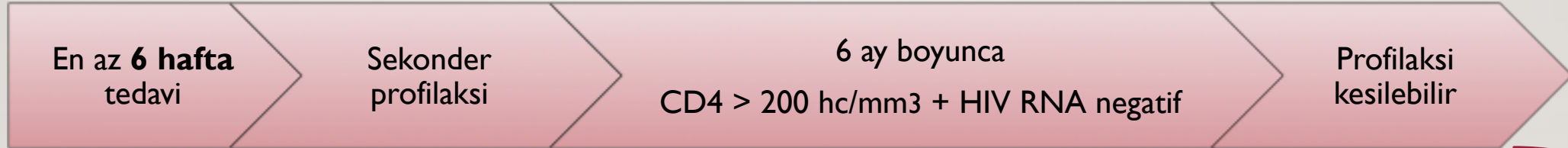
Toksoplazma Ensefaliti PRİMER Tedavi

Primer Tedavi	Doz
Primetamin + Sülfadiazin + Folinik asit	I ☐ İlk gün 200 mg PO, sonra; ≥ 60 kg; 1 x 75 mg/gün PO ; < 60 kg: 1 x 50 mg/gün PO ≥ 60 kg: 2 x 3000 mg/gün PO/IV; < 60 kg: 2 x 2000 mg/gün PO/IV 1x10-15 mg/gün PO
TMP/SMX (EACS 2023)	(TMP 5 mg/kg, SXT 25 mg/kg) 2x1 IV/PO
Alternatif Tedavi	
Pirimetamin + folinik asit + <u>Klindamisin</u>	4 x 600-900 mg/gün PO/IV
Primetamin + folinik asit + <u>Atovakon</u>	1500 mg 2x1
Pirimetamin + folinik asit <u>Azitromisin</u>	1 x 900-1200 mg/gün PO
Sülfadiazin + Atovakon	

Kafa içi basınç artışında
Dexametazon
Nöbet: Antiepileptik

Takip

- MR en erken 2 hafta sonra tekrarlanır
- **2 hafta içinde** klinik ve radyolojik yanıt beklenir → olmaması tanıdan uzaklaştırır

Profilaksi kesilmeden
önce MR kontrolü
Lezyon devam ediyorsa
profilaksi uzatılabilir

Tercih edilen rejim

Primetamin 25-50 mg/gün PO
+ sülfadiazin 2000-4000 mg/gün PO
+ folinik asit 10-15 mg/gün PO

TMP-SMX 160/800 mg 2x1 PO

Klindamisin 600 mg 3x1 PO (PCP için ek profilaksi gerekli)
+ Primetamin 25-50 mg/gün PO
+ folinik asit 10-15 mg/gün PO

Atovakon 750-1500 mg 2x1 PO
+ Primetamin 25-50 mg/gün PO
+ folinik asit 10-15 mg/gün PO

Atovakon süsp 750-1500 mg 2x1 PO

SEKONDER PROFILAKSİ

EACS 2023

HIV TANIL VE TEDAVİ REHBERİ

ART Başlanması

- IRIS nadir
- **2-3 hafta içinde** bařlanabilir (CIII)
(mümkün olan en kısa sürede)

EACS 2023; Guidelines for the Prevention and Treatment of Opportunistic Infections in Adults and Adolescents with HIV, 2023

Lezyonlarda büyüme olabilir
(paradoksal reaksiyon) → steroid

Toxoplasmoz primer profilaksi

EACS 2023

HIV AIDS EL
KİTABI 2023

- **CD4 <200** hücre/mm³ veya **<%14** veya **tekrarlayan oral kandidiyaziz** veya **immüsupresyon** durumunda profilaksi başlanır
- CD4 **3 ay** süreyle **>100** hücre/mm³ ve HIV RNA saptanamaz veya 3 ay süre ile CD4 >200 hücre/mm³

➤ İmmüsupresyon;

- 20 mg/gün prednison > 2hf
- Kemoterapi
- Biyolojik ajan (rituksimab vs)

Primer Profilaksi İlk Tercih

TMP/SMX

- 160/800 mg hafta 3 gün PO
- 80/400 mg/gün PO
- **160/800 mg/gün PO**

OLGU 2

- 47 yaş erkek
- Bekar
- Heteroseksüel
- Boyacı
- Özgeçmiş: KAH
- Soygeçmiş özellik yok

15 gündür baş ağrısı, baş dönmesi,
1 aydır kilo kaybı
Acil başvurusu

FM özellik yok

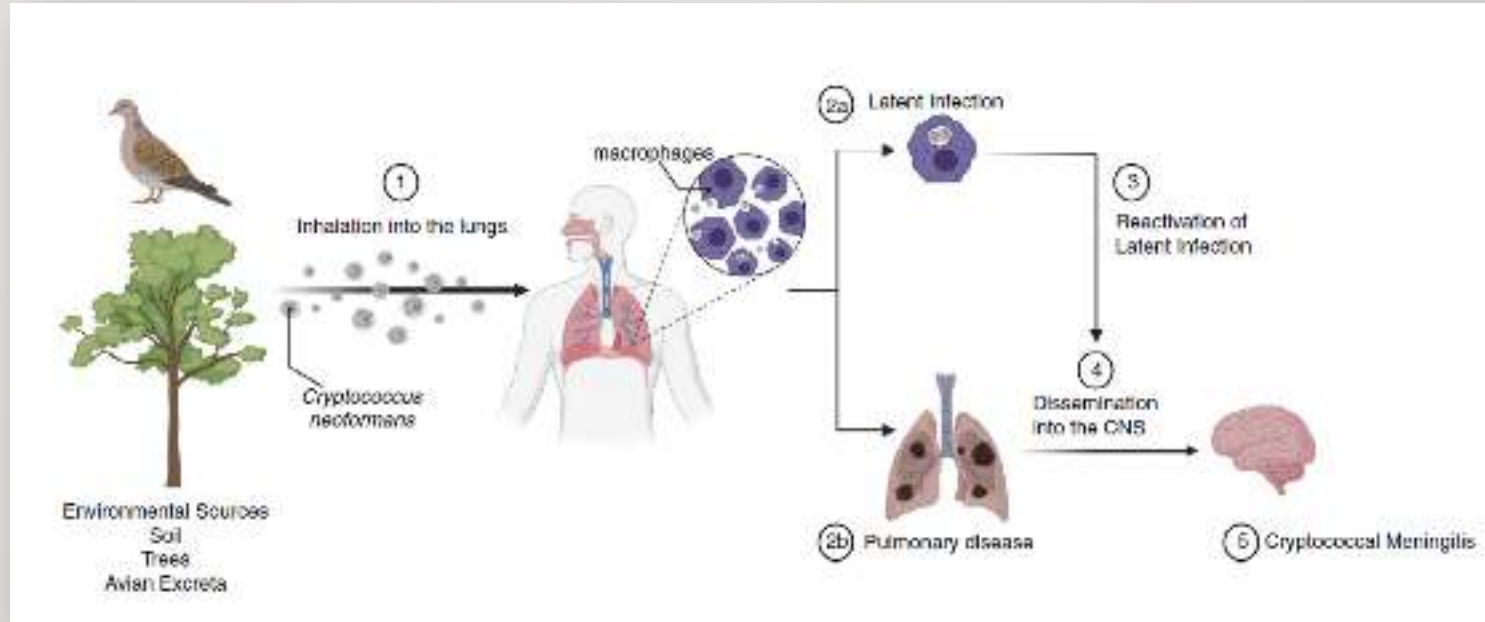
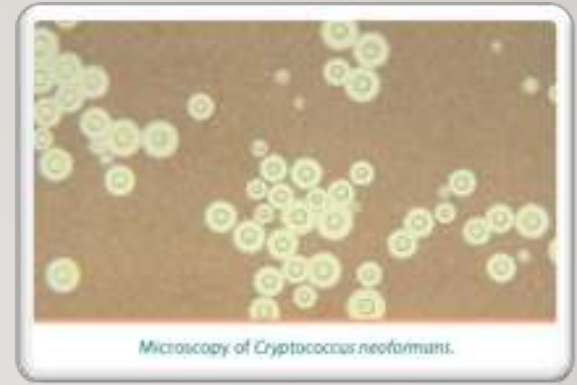
Anti-HIV pozitif

-
- Cranial BT/MR özellik yok
  - LP: 1073 hc %98 pmnl; glukoz 29 mg/dL (eş zamanlı kan glukozu 120), protein 0,58 g/L (0,15 üst sınır)
  - Bakteriyel menenjit? → Seftriakson+ Vankomisin

**3 gün sonra kan kx ve BOS
kx: *C. neoformans***

KRIPTOKOKOZ

- İnvaziv fungal enfeksiyon → *Cryptococcus neoformans*
- Doğada yaygın olan kapsüllü bir maya mantarıdır.
- AC dışında en sık SSS tutulur.

KRIPTOKOKOZ

Semptomlar sinsi başlangıçlı
(haftalar/aylar)

- İleri immünyetmezlikte **en sık meningoensefalit** kliniği ile başvuru
- **Ateş, baş ağrısı**, konfüzyon, letarji
- Menenjit → **yarısında oküler belirtiler** (papil ödem)
- Ense sertliği **%30**
- 1/3 olguda ateş **olmayabilir**
- Nöbet ile başvuru olabilir
- Daha az sıklıkla pulmoner ve deri tutulumu

KRIPTOKOKOZ

- Daha az sıklıkla pulmoner ve deri tutulumu
- **AC tutulumu** nodüler, kaviter lezyonlar, konsolidasyon veya ARDS'ye kadar ilerleyebilen farklı tutulumlar
- **Cilt:** en sık papül ve ortası ülserleşmekte olan makülopapül → molloskum ile karışabilir

KRIPTOKOK MENENJİTİ- TANISI

- Kesin tanı → kültür
- BOS ve serum **Kriptokokal** polisakkarit **antijeni**

• Kan kültürünün %55'i ; BOS kültürünün %95'i pozitif

BOS'un **çini mürekkebi** ile boyanma %90'ında pozitif

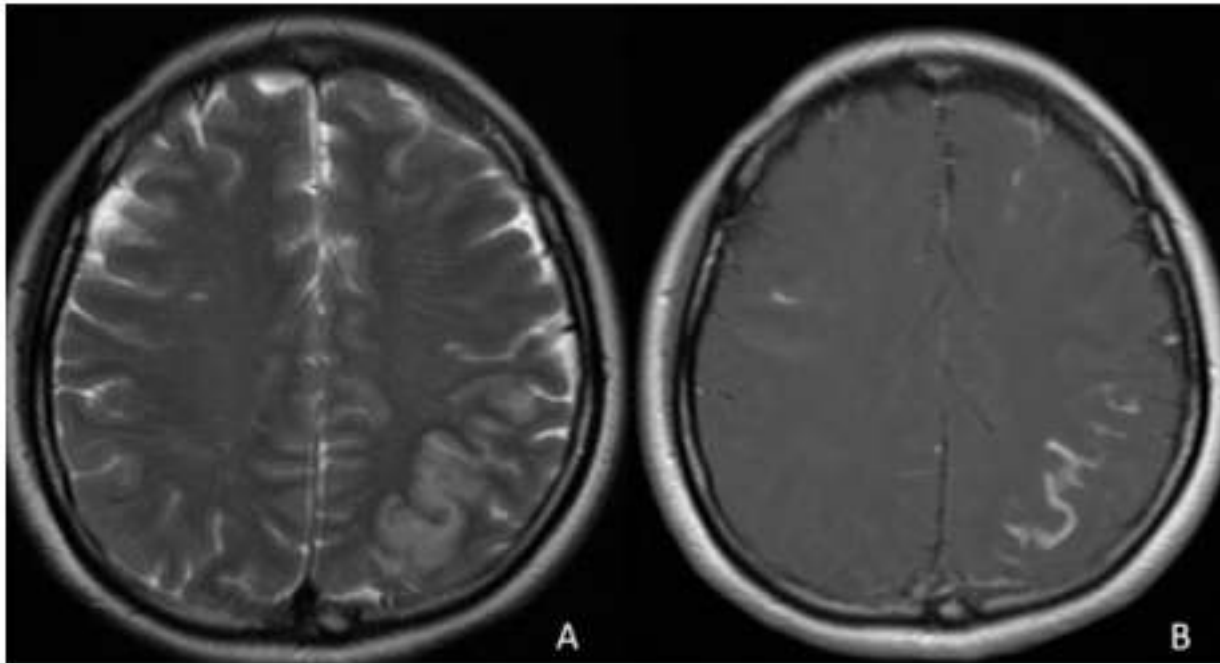

Resim 3. BOS örneğinde çini mürekkebi ile boyanmış kapsüllü *C. neoformans*'ın görünümü (Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı Mikoloji arşivinden).

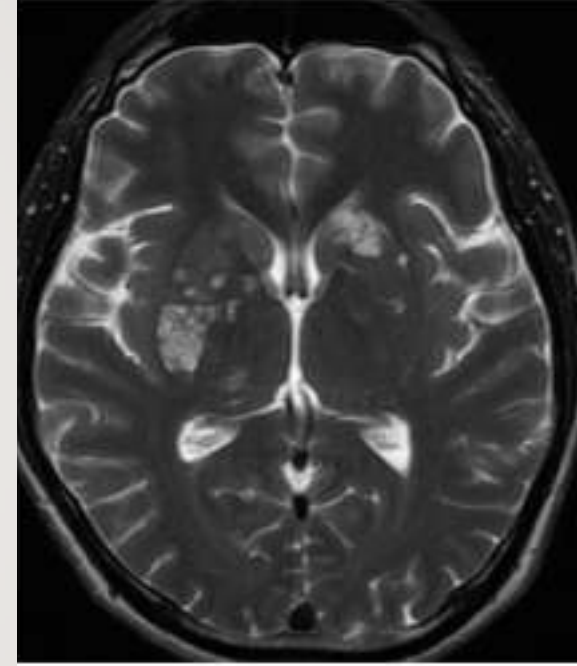
KRIPTOKOK MENENJİTİ BOS BULGULARI

- Açılış basıncı yüksek
- Protein düzeyi yüksek
- Glukoz düzeyi normal veya düşük
- Lenfosit karakterinde pleositoz
- %25-30 olguda BOS normal

KRIPTOKOK MENENJITI RADYOLOJİ

Parietal kortekste lineer kontrast tutulumu

Bazal ganglionlarda bilateral multipl kistik lezyonlar

KRIPTOKOKOZ TEDAVİ

İndüksiyon tedavisi:
Flusitozin yoksa
**flukonazol 800mg/
gün eklenebilir**

EACS /HIV AIDS el kitabı

Konsolidasyon
**flukonazol 800mg/
gün
(AI)**

HIV and Opportunistic infections

İndüksiyon tedavisi (2 hafta)	Amfoterisin deoksikolat 0,7-1 mg/kg/gün + flusitozin 100 mg/kg/gün* veya Lipozomal amfoterisin B 3-4 mg/kg/gün + flusitozin 100 mg/kg/gün veya Amfoterisin B lipit kompleks 5 mg/kg/gün + flusitozin 100 mg/kg/gün*
Konsolidasyon tedavisi (4-6 hafta) Duyarlılık testlerine göre	Vorikonazol 200-400 mg 2x1 PO veya Posakonazol 200 mg 4x1 PO veya Flukonazol 800-1200 mg/gün PO
Baskılama tedavisi (>1 yıl)	Flukonazol 200 mg/gün PO veya Itrakonazol PO 400 mg/gün veya Amfoterisin deoksikolat 1 mg/kg/hafta bir defa IV

Konsolidasyon tedavisine geçiř?

Serum ya da BOS kriptomok Ag
takipte bakılması önerilmez!
Pozitiflik devam edebilir.

İndüksiyon tedavisi bitiminde (tedavinin 2. haftasında) kontrol LP

BOS kx pozitif

Klinik yanıt var

- Flukonazol 1200 mg ile devam
- 2 hafta sonra kontrol LP (BIII)

Klinik yanıt YOK

BOS kx negatif olana kadar
lipozomal AMF B + flusitozin devam edilebilir (BIII)

2. Hf BOS kx pozitif olan hastaların
konsolidasyon tedavi süresi **8 hafta**

KRIPTOKOKOZ TEDAVİ

- Kaynakları sınırlı bölgelerde:
  - **Önerilen indüksiyon** tedavisi:
    - **Tek doz liposomal amfoterisin B 10 mg/kg IV** + flusitozin 100 mg/kg/gün + flukonazol 1200 mg/gün
  - **Alternatif indüksiyon** tedavisi:
    - 1-Bir haftalık amfoterisin B + flusitozin ardından bir hafta flukonazol 1200 mg/gün
    - 2-İki haftalık flukonazol 1200 mg/gün + flusitozin

KRIPTOKOKOZ TEDAVI

Oral tedaviye ne zaman
geçebiliriz?

Tedavi sırasında BOS kx steril
olduğunda oral tedaviye geçilebilir

EACS 2023

Baskılama Tedavisi en az 1
yıl verilmek koşuluyla

CD4 >100 hücre/ μ L ve
3 ay boyunca HIV RNA
saptanamadığında kesilir

KRIPTOKOK MENENJİTİ- TEDAVİ

- Artan kafa içi basıncı varsa → **Tekrarlanan LP** veya BOS şantları uygulanmalı (Sağkalım ile ilişkili)
- Açılış basıncı **< 20 cm H₂O** olana kadar LP tekrarlanır
- **Kortikosteroidler etkisiz** ve kontrendike

Olgu tedavi

- HIV RNA RNA 8.3 milyon kopya/mL ve CD4 54

Lipozomal amfoterisin B + flukonazol → 2. hafta LP üreme yok → 4 hafta konsolidasyon tedavisi (4. hafta bitiminde ART) → 6. haftada flukonazol ile idame tedavisine geçildi → CD4 >100 hücre/ μ L ve

3 ay boyunca HIV RNA neg görüldü → Tedavisi 15. ayda kesildi

KRIPTOKOKOZ-IRIS

Paradoksal IRIS

Önceden tedavi edilmiş fırsatçı bir enfeksiyonun klinik belirtilerinin tekrarlaması

Önlemek için;

- Tedaviye amfoterisin B +flusitozin ile başla
- ART başlangıcını **4-6 hafta ertele**

Maskesi düşen IRIS → Preemptif tedavi

Daha önce teşhis edilmemiş ve asemptomatik bir enfeksiyonun ortaya çıkması

- Yeni HIV tanısı alan veya tedavi altında **CD4 < 100 hücre/mm³** olanlarda serum kriptokok antijenine bak
- Pozitif ise menenjitte ekarte et
- **Preemptif tedavi ver**
  - Flukonazol 1x800 mg 2 hafta
  - Flukonazol 1x400 mg 8 hafta

Progresif Multifokal Lökoensefalopati (PML)

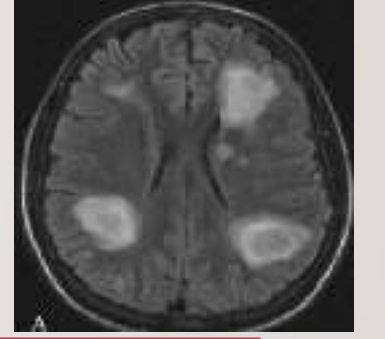
- Bir polyoma virüsü □ olan **JC virüs** reaktivasyonu
- SSS fokal demiyelinasyonu
- HAART ile birlikte insidans azaldı
- Özellikle CD4 < 100-200 hücre/mm³ olan olgularda (ART altında olan hastalarda da görülebilir)
- ART alan hastalarda IRIS ile de ortaya çıkabilir

PML KLİNİK

- Genellikle tek lezyon
- Tutulan bölgeye göre farklı klinikler
- **Baş ağrısı ve ateş karakteristik değil**
(varsa alternatif tanı düşün)
- **Nöbet nadir (%18)**
- **Haftalar içinde** progresyon (Santral toksoplazmozdan farklı)
- **Nadiren spinal tutulum**
- **Optik sinirler tutulumu yok**

PML tanı ve tedavi

- Genellikle parietookspital beyaz cevher tutulumu
- **Kitle etkisi yok**
- Çoğunlukla asimetric, kontrast tutmayan, homojen lezyonlar (%10-15 kontrast tutulumu)

Kesin Tanı:

Uyumlu klinik-radyoloji + BOS'da JCV-DNA pozitifliği
veya tipik histolojik bulgular

- Spesifik tedavisi yok
- ART almıyorsa başlanmalı

Primer SSS Lenfoması

- SSS Difüz büyük B hücreli lenfoması
- Özellikle CD4 < 100 hücre/mm³

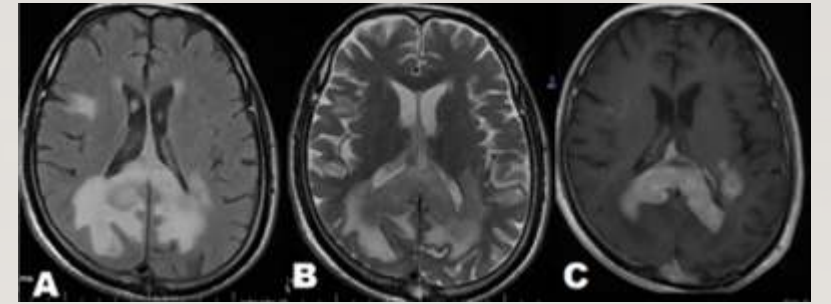
- **Sinsi başlangıçlı** ve ilerleyici letarji, konfüzyon, hafıza kaybı, baş ağrısı veya fokal nörolojik bulgular, nöbet
- **Ateş çoğunlukla YOK**
- Fundoskopi → %20 retinal tutulum

görüntüleme

- Çoğunlukla **tek kontrast tutan lezyon** (birden fazla olabilir)
- Ödem ve **kitle etkisi** görülebilir
- **Ring benzeri lezyonlar → Toksoplazma ile karışabilir**

TI SPECT ve 18FDG-PET ayırıcı tanıda kullanışlı

PSSSL TANI

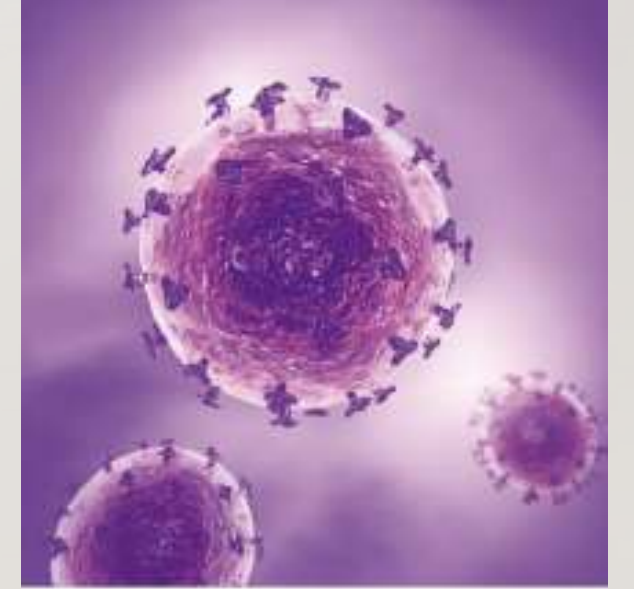
- **Beyin biyopsisi** ile doku tanısı altın standart
- BOS'ta EBV-PCR tanıda yardımcı olabilir; titre?
- PSSSL olmayan HIV olgularında da BOS'ta EBV PCR pozitif olabilir
- Bir çalışmada EBV DNA 10,000 kopya/mL spesifite ve pozitif prediktif değeri artırmış (96% vs 66%, ve 50% vs 10%).

Corcoran C. *J Clin Virol.* 2008 Aug. 42(4):433-6

Cmv (SİTOMEGALOVİRÜS)

- Ciddi immunsupresyonu olan HIV pozitif bireylerde **disemine** veya **lokal** organ tutulumu
- Çoğunlukla latent enfeksiyonun aktivasyonu
- Organ tutulumu özellikle CD4 T lenfosit sayısı < 50 hücre/mm³/ ART almayan veya tedavi başarısızlığı olan bireylerde
- En sık retinit şeklinde ve çoğunlukla tek taraflı olan nekrotizan retinit

These viruses have glycoproteins on their envelope, which are potential targets for external influences.

Nörolojik tutulum
→ retinit açısından
değerlendirir

CMV Nörolojik tutulum

Demans, Ventriküloensefalit, Poliradikülomiyelit

BT / MR → Periventiküler tutulum !!

Ensefalit

Demans benzeri tabloya eşlik eden konfüzyon,
deliryum, fokal nörolojik anormallikler (ateş +/-)

Ventriküloensefalit

Akut başlangıçlı, fokal nörolojik bulgular,
nistagmus, konfüzyon, kraniyal sinir felçleri

Poliradikülopati

Gullian-Barre benzeri tablo

BOS → NORMAL olabilir

Lenfositik pleositoz

Düşük/normal glikoz

Normal/yüksek protein seviyeleri görülür

CMV TANI

- ✓ **Plazma CMV PCR?**
- Tanıda kullanılmamalı
  - ➔ Düşük CD4 düzeyi → CMV viremi görülebilir
- Titre takibi önerilmez
- ✓ CMV IgG pozitifliği tanıyı desteklemez, negatifliği tanıdan uzaklaştırabilir

Tedavi; İndüksiyon ve idame tedavisi

- Nörolojik tutulumun ağırlığına göre İndüksiyon tedavisi;
  - Ağır nörolojik tutulum (ensefalit) → *IV gansiklovir ve foskarnet
    - *Tolere edemez ise → IV gansiklovir veya foskarnet monoterapi
    - *Hiçbirini tolere edemeyen hastalarda sidofovir
  - Hafif nörolojik tutulum → *Monoterapi (Valgansiklovir/gansiklovir/foskarnet)

- Optimal indüksiyon tedavi süresi birkaç haftalık tedavi sonrası klinik yanıt alınana kadar?
- ART 2 hafta içinde başlanması öneriliyor.
- Takibinde idame tedavisi **Valgansiklovir** → viral yük baskılanana ve CD4 sayısı en az altı ay boyunca ≥ 100 hücre/mikroL'ye çıkana kadar devam ettirilmesi öneriliyor.

TEŞEKKÜRLER

